

Тема 14.

Аналіз планування фінансів на підприємстві туризму

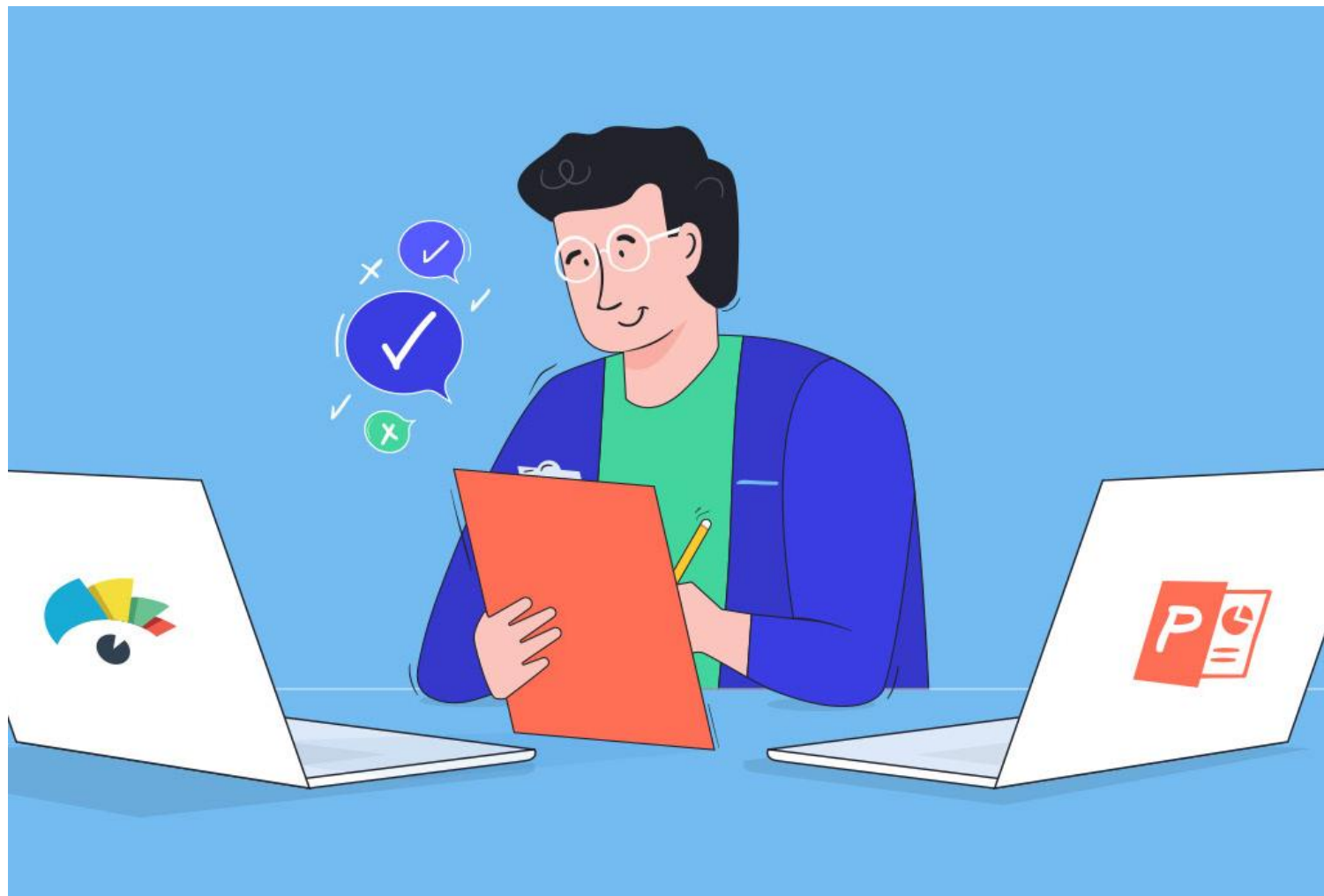
План заняття

1. Зміст і завдання фінансового планування підприємства туризму.
2. Фінансовий план підприємства туризму: склад розділів і показників, принципи і послідовність розробки.
3. Зміст і порядок розробки балансового плану підприємства туризму.
4. Узагальнюючий план результатів фінансово-господарської діяльності підприємства туризму.

1. Зміст і завдання фінансового планування підприємства туризму

Фінансове планування — це процес розробки системи фінансових планів, який полягає у визначенні фінансових цілей, встановленні ступеня відповідності цих цілей поточному фінансовому стану підприємства та формулюванні послідовності дій, спрямованих на досягнення поставлених цілей.

Значення фінансового планування:

- мінімізація невизначеності ринкового середовища та її негативних наслідків для господарюючого суб'єкта;
- усунення зайвих фінансових витрат усередині підприємства за угодами з контрагентами по господарських операціях;
- можливість оцінювання: рівня розвитку підприємства (економічний потенціал); результатів фінансово-господарської діяльності; обсягів економічних ресурсів; окупності інвестицій;
- передумова розробки і організації заходів щодо виконання робіт, мотивації персоналу, контролю за результатами та їх оцінка;
- зменшення підприємницького ризику.

Ключова мета фінансового планування полягає у визначенні можливих обсягів фінансових ресурсів, капіталу і резервів на основі прогнозування розмірів грошових потоків за рахунок власних, позикових і залучених із фондового ринку джерел

Основні завдання фінансового планування:

- забезпечення нормального відтворювального процесу необхідними обсягами і джерелами фінансування;
- дотримання інтересів власників та інвесторів;
- гарантія виконання зобов'язань підприємства перед бюджетами різних рівнів, позабюджетними фондами, банками та іншими кредиторами;
- виявлення резервів та мобілізація ресурсів із метою ефективного використання прибутку та інших доходів, у тому числі позареалізаційних;
- контроль за фінансовим станом, платоспроможністю та кредитоспроможністю підприємств.

Процес фінансового планування поділяється на два етапи. *На першому етапі* аналізуються фінансові показники попереднього періоду. Для цього використовуються основні фінансові документи туристичної фірми - бухгалтерський баланс, звіти про прибутки і збитки, про рух грошових коштів. Вони мають важливе значення для планування, оскільки містять відомості необхідні для аналізу і розрахунку фінансових показників діяльності туристичної фірми, а також служать основою для складання прогностичних документів.

Другий етап передбачає складання основних прогностичних документів, що перебувають між собою у взаємозв'язку через різні показники.

Існує декілька варіантів розробки фінансового плану. За одним з них, до складу документів входять такі прогнози:

- обсягів продажу;
- руху грошових коштів;
- звіту про прибутки і збитки;
- Балансу.

Найважливішим документом фінансового плану вважається **баланс грошових потоків**, метою якого є домогтися синхронності надходження і витрачання грошових коштів або необхідного рівня ліквідності активів туристичної фірми в майбутньому. Ліквідність туристичного проекту, що реалізовується, може впливати на його прибутковість. Брак грошових коштів у конкретний момент часу може спричинити неплатежі і навіть загрозу неспроможності. Затримка в платежах призводить до необхідності сплачувати великі штрафи і пені, що зменшують балансовий прибуток туристичної фірми.

Баланс грошових потоків складається у формі таблиці, в якій відображаються відомості про наявність грошових коштів на початок періоду, їх надходження і витрачання протягом цього періоду. Завершується таблиця відомостями про наявність грошових коштів на кінець періоду.

Для прогнозного аналізу прибутку на практиці широко використовується метод «витрати - обсяг – прибуток», який називають **аналізом безбитковості**. Він надає такі можливості:

- визначити обсяги виробництва і продажу туристичної продукції з метою їх безбитковості;
- встановити розмір бажаного прибутку;
- збільшити гнучкість фінансових планів завдяки врахуванню різних варіантів зміни ситуації (нових цінових чинників, динаміки обсягів продажу тощо).

Після визначення точки беззбитковості планування прибутку будується на основі **ефекту операційного (фінансового) важеля**, тобто того запасу фінансової міцності, за якого підприємство може дозволити собі зменшити обсяг реалізації, не зазнаючи збитків. Ефект операційного важеля полягає в тому, що будь-яка зміна витрат від реалізації спричиняє ще більшу зміну прибутку.

Фінансові відносини в туризмі мають свої особливості і регулюються системою фінансових планів. Фінансові плани складаються на підставі таких основних фінансових документів: річна балансова відомість, щомісячний рух готівки, прогноз обсягів продажу, оцінка прибутків і витрат, прогноз ключових фінансових показників.

Балансова відомість туристичної фірми складається за загальними стандартами. Баланс турфірми - це зведена таблиця, що містить інформацію про джерела капіталу і вартість їх на початок і кінець розрахункового періоду. В лівій частині балансової таблиці вносяться відомості про активи фірми (матеріально-грошові засоби, якими володіє підприємство і які активно зайняті в процесі виробництва). Права частина балансу - пасиви туристичного підприємства (різноманітні зобов'язання перед кредиторами та грошові засоби, що не беруть участі в процесі виробництва - акціонерний капітал, прибуток).

Аналіз готівки туристичної фірми проводиться в два етапи: *на першому етапі* прослідковується рух готівки, *а на другому* - складається прогноз бюджету готівки. Прогноз бюджету готівки складається з таких показників:

1. Обсяг продажу - розраховується відповідно до ціни та обсягу реалізованої продукції.
2. Загальне використання готівки - включає витрати на матеріали, оплату праці, амортизацію, енергію технологічну, експлуатацію та ремонт машин і механізмів, капітальні витрати, платежі в бюджет, дивіденди та інші загальновиробничі та позавиробничі витрати.
3. «Кеш-флоу», або чистий потік готівки, - різниця на рахунку грошей, які надходять, та тих, що йдуть на оплату витрат.
4. Початковий баланс готівки - кількість готівки, якою підприємство володіло до початку розрахункового періоду.
5. Кінцевий баланс готівки - сума третього та четвертого рядків.
6. Резерв підприємства, мінімально необхідний для започаткування власного бізнесу.

2. Фінансовий план підприємства туризму: склад розділів і показників, принципи і послідовність розробки

Фінансовий план – узагальнюючий плановий документ, який віддзеркалює надходження і витрачання грошових коштів підприємства на поточний (до одного року) та довгостроковий (понад один рік) період.

Фінансовий план є складовою бізнес-плану підприємства і має вигляд таблиці, в якій відображаються розрахунок обсягу фінансових результатів, а також обсяги надходжень і напрямки використання фінансових ресурсів підприємства в запланованому році.

Призначення фінансового плану полягає у визначенні обсягу фінансових результатів, а також сукупної потреби підприємства у певних розмірах фінансових ресурсів, необхідних для фінансування передбачених обсягів розширення виробництва, виконання фінансово-кредитних зобов'язань, розв'язання соціальних завдань і матеріального стимулювання працівників підприємства.

Особливості фінансового планування в туризмі зумовлені специфічністю організації фінансових відносин і функціонування фінансового механізму.

Фінансовий план може бути:

- ⓐ поточний (квартал, у т. ч. по місяцях);
- ⓐ середньостроковий (рік, у т.ч. по кварталах);
- ⓐ довгостроковий або стратегічний (2–3 роки, у т.ч. по роках).

Складання фінансового плану може відбуватися в три етапи:

1. Аналіз очікуваного виконання фінансового плану поточного року.
2. Розгляд та вивчення виробничих, маркетингових показників, на підставі яких розраховуватимуться планові фінансові показники.
3. Розробка проекту фінансового плану.

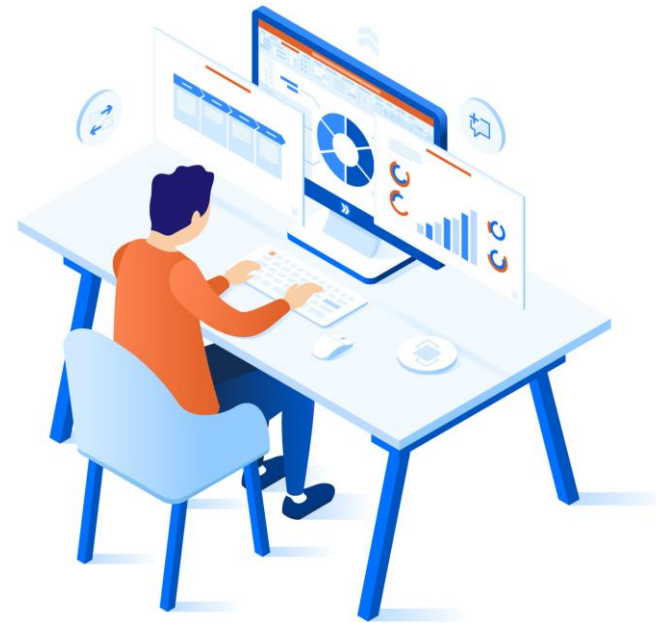
Принципи фінансового планування:

- Точність → конкретизація і корегування планів залежно від зміни у внутрішньому і зовнішньому середовищі.
- Єдність та системний характер діяльності усіх підрозділів підприємства.
- Фінансове співвідношення строків («золоте банківське правило») – отримання і використання коштів у встановлені терміни.
- Координація планів окремих підрозділів підприємства.
- Платоспроможність – забезпечення платоспроможності підприємства в будь-який час.
- Участь кожного фахівця підприємства у плануванні.
- Фінансовий ліверидж – вибір найбільш ефективних форм залучення позикових коштів.
- Безперервність планування.
- Пристосування до потреб ринку → врахування кон'юнктури фінансового ринку.
- Гнучкість планів – спроможність зміни планів у зв'язку з непередбачуваними обставинами.
- Гранична рентабельність → вибір капіталовкладень із граничною (максимальною) рентабельністю.
- Рентабельність капітальних вкладень → вибір дешевих способів фінансування.

До найбільш поширених видів фінансових планів можна віднести:

- прогноз (план) фінансових результатів;
- баланс доходів і витрат;
- план грошових потоків;
- платіжний календар.

При розробці перших двох видів планів використовується прямо пропорційна залежність практично всіх змінних витрат та більшої частини поточних активів і поточних зобов'язань від виручки. Зростання обсягів продажу зумовлює збільшення активів, оскільки для нарощування виробництва та збуту потрібні додаткові кошти на утворення запасів, розширення потужностей та ін. Активна збутова політика збільшує дебіторську заборгованість, тому що підприємства надають відстрочки платежів своїм клієнтам. У свою чергу, збільшення активів викликає збільшення зобов'язань за оплатою за поставлені матеріали, сировину. Таким чином, зростає кредиторська заборгованість. Збільшення доходів приводить до зростання прибутків і податків.

Фінансовий план туристичного підприємства складається:

- План доходів і витрат підприємства від операційної діяльності.
- Бюджет підприємства – оперативний план надходжень і витрачання коштів з поточної господарської (інвестиційної, фінансової) діяльності.
- Бюджет по балансовому листу – прогноз активів і пасивів бухгалтерського балансу.
- Бізнес-план реального інвестиційного проекту (або санації підприємства у разі загрози банкрутства).

Планування фінансів здійснюється через управління балансом доходів та витрат, надходження фінансових ресурсів за рахунок різних джерел, через регулювання використання коштів.

Приблизна форма плану доходів та витрат підприємства представлена в таблиці 1.

Таблиця 1

Плану доходів та витрат туристичного підприємства

Показник	Рік	У т.ч. за квартал			
		I	II	III	IV
Дохід (виручка) від реалізації товарів (робіт, послуг)					
ПДВ					
Акцизний збір					
Чистий дохід від реалізації товарів (робіт, послуг)					
Показник	Рік	У т.ч. за квартал			
		I	II	III	IV
Собівартість товарів (робіт, послуг)					
Валовий прибуток (збиток)					
Інші операційні доходи					
Адміністративні витрати					
Витрати на управління та збут					
Інші операційні витрати					
Фінансові результати (прибуток, збиток від операційної діяльності)					
Доходи від інших видів діяльності					
Витрати від інших видів діяльності					
Фінансові результати (прибуток, збиток від звичайної діяльності до оподаткування)					
Податок на прибуток від звичайної діяльності					
Фінансові результати, (прибуток, збиток від звичайної діяльності)					
Надзвичайний прибуток (збиток)					
Податки із надзвичайного прибутку					
Чистий прибуток (збиток), у т.ч.:					
= соціальний розвиток					
= виробничий розвиток					
= заохочення					
= дивіденди					
= інші цілі					

Основні показники (об'єкти) фінансового плану туристичного підприємства:

- Дохід (виручка) від реалізації туристичного продукту (в туризмі), готельного продукту (в готельному господарстві), окремих туристичних (або готельних) послуг і товарів туристського призначення, виконаних робіт
- Прибуток та його розподіл за відповідними напрямками; рентабельність ресурсів, капіталу
- Фонди спеціального призначення
- Обсяги платежів у бюджети різних рівнів та соціальні фонди.
- Обсяг позикових коштів, залучених із кредитного ринку
- Планова потреба в оборотних активах
- Обсяг капітальних вкладень і джерел їх фінансування.

Планування різниці між прибутками та видатками підприємства. Складається у вигляді таблиці, для того, щоб прорахувати необхідність у додатковому фінансуванні підприємства, тобто в інвестиціях.

Таблиця має наступні рядків:

- Обсяг продажу, що переноситься з планового бюджету готівки.
- ПДВ, що визначається згідно з законодавством на весь обсяг наданих послуг.
- Валові прибутки, що визначаються як різниця між обсягом продажу та ПДВ.
- Загальні видатки, що визначаються як сума всіх валових витрат і амортизації всіх основних виробничих фондів.
- Прибуток балансовий - різниця між валовими прибутками і валовими видатками.
- Податок на прибуток, розраховується за законодавством.
- Прибуток чистий, визначається як різниця між балансовим прибутком і сумою податку на прибуток.
- Дивіденди і резервний фонд переносяться з планового балансу готівки.

Планування грошових потоків підприємства здійснюється за напрямками його діяльності: операційна (поточна) господарська діяльність; інвестиційна діяльність; фінансова діяльність.

План руху грошових коштів – це баланс грошових надходжень та грошових витрат підприємства по окремих часових періодах, який балансується залишком грошей на кінець періоду

Надходження грошових коштів від операційної (поточної) господарської діяльності полягають у надходженні від надання туристичних послуг і товарів туристичного призначення, отримання авансових платежів від продажу путівок, товарного характеру – у підрозділах торгівлі та ресторанного господарства.

Витрачання грошових коштів від операційної (поточної) господарської діяльності полягають в оплаті постачальникам турпродукту або товарів (у тому числі в порядку авансової оплати), оплата інших поточних матеріальних витрат, виплата заробітної плати, сплата податкових та інших обов'язкових платежів, сплата відсотків по короткостроковим кредитам (для формування товарних запасів), капітальні вкладення.

Надходження грошових коштів від інвестиційної діяльності полягає в отриманні виручки від продажу майна або інвестиційних проектів, грошових надходжень по цінних паперах або доходу від їх продажу.

Витрачання грошових коштів від інвестиційної діяльності полягає в придбанні майна або майнових прав, придбання цінних паперів чи інших фінансових активів, фінансування інноваційних проектів та інше.

Надходження грошових коштів від фінансової діяльності полягає в отриманні виручки від продажу власних акцій та облігацій, отримання додаткових внесків для поповнення статутного фонду, отримання кредитів та позик.

Витрачання грошових коштів від фінансової діяльності полягає у викупі акцій, погашення облігацій, виплата дивідендів та процентів по облігаціях, погашення взятих раніше кредитів та позик, сплата процентів по довгостроковим кредитам та позиках.

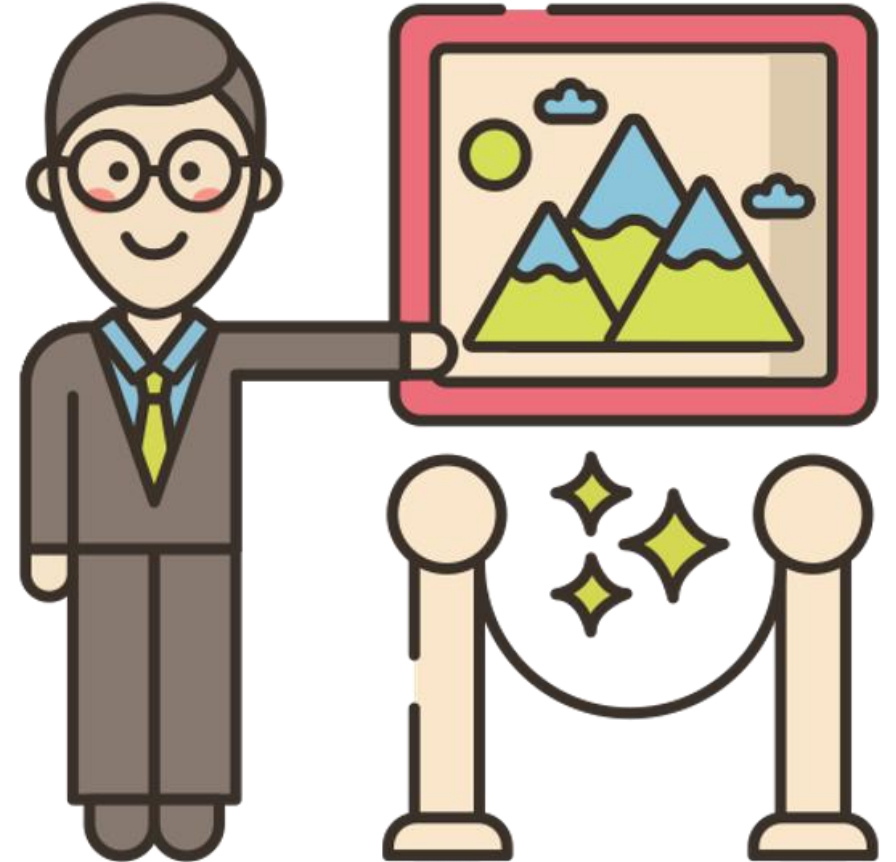

Методи визначення розміру грошового потоку на планований період

Прямий метод	Побічний метод
Поточна (оперативна) діяльність	
1. Надходження грошових коштів	1. Чистий прибуток від реалізації турпродукту (товарів, послуг)
1.1. Виручка від реалізації турпродукту (товарів, послуг)	2. Операції, що коригують розмір чистого прибутку
1.2. Авансові платежі, отримані від покупців та інших контрагентів	2.1. Нарахування амортизації основних фондів та нематеріальних активів
1.3. Інші надходження коштів для поточної діяльності	2.2. Зміна виробничих запасів, запасів малоцінних та швидкозношуваних предметів та обсягів незавершеного виробництва
2. Витрачення грошових коштів	2.3. Зміна дебіторської заборгованості
2.1. Платежі по рахунках постачальників та підрядчиків	2.4. Використання фондів спеціального призначення
2.2. Виплата заробітної плати	2.5. Зміна кредиторської заборгованості
2.3. Обов'язкове відрахування в позабюджетні та спеціальні фонди	2.6. Сплата відсотків по короткострокових кредитах за рахунок прибутку
2.4. Податкові платежі	2.7. Зміна витрат майбутніх періодів та відрахувань до резервних фондів
2.5. Авансові платежі постачальникам та підрядчикам	3. Залишок грошових коштів (ст. 1 – ст. 2)
2.6. Виплати за рахунок прибутку на споживання та соціальний розвиток	
3. Залишок грошових коштів (ст. 1 – ст. 2)	
Інвестиційна діяльність	
4. Надходження грошових коштів від реалізації інвестиційних проектів або виходу з них	4. Чистий прибуток від позареалізаційних доходів інвестиційного характеру
5. Витрачення коштів на здійснення інвестиційних проектів	5. Зміна розмірів основних засобів та позаоборотних активів підприємства (основних засобів, нематеріальних активів, капітальних вкладень та невстановленого устаткування, довгострокових фінансових вкладень)
6. Залишок грошових коштів (ст. 4 – ст. 5)	6. Залишок грошових коштів (ст. 4 – ст. 5)
Фінансова діяльність	
7. Надходження грошових коштів за рахунок	7. Зміна розмірів акціонерного капіталу (статутного фонду)
7.1. Приросту акціонерного капіталу	8. Зміна розмірів довгострокової заборгованості
7.2. Отримання нових кредитів та позик	9. Залишок грошових коштів (ст. 7 – ст. 8)
8. Витрачення грошових коштів на	
8.1. Викуп акцій	
8.2. Погашення раніше взятих кредитів	
9. Залишок грошових коштів (ст. 7 – ст. 8)	

3. Зміст і порядок розробки балансового плану підприємства туризму

→ Балансовий план підприємств туристичної індустрії становить прогноз зміни активів (майна) та пасивів (зобов'язань) підприємства у майбутньому періоді.

Таблиця 4

Балансовий план підприємства

<i>Актив</i>	<i>Код рядка</i>	<i>На початок звітного періоду</i>	<i>На кінець звітного періоду</i>
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010		
первісна вартість	1011		
знос	1012		
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095		
II. Оборотні активи			
Запаси	1100		
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125		
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165		
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195		
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300		

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495		
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615		
розрахунками з бюджетом	1620		
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	1695		
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900		

Для розробки балансового плану використовується така інформація:

- звітний (очікуваний) баланс підприємства на початок планового періоду;
- результати фінансового аналізу діяльності підприємства в ретроспективі;
- план доходів та витрат підприємства на період, що планується;
- баланс обігових коштів на період, що планується;
- план інвестиційної діяльності підприємства;
- касовий план;
- план використання позикових ресурсів.

Розробка балансового плану може здійснюватися різними методами:

- методом рівномірного зростання (відсотка до обороту);
- методом диференційованого темпу зростання;
- методом прямих планово-економічних розрахунків.

Метод рівномірного темпу зростання, який у літературі називається ще методом відсотка до обороту, ґрунтується на такій вихідній умові: при зміні товарообігу підприємства його активи та пасиви змінюються тим же темпом.

Метод диференційованого темпу зростання також базується на визначенні залежності між зростанням товарообігу підприємства та зміною його активів та пасивів, яка відбулася у перед плановому період. Але при використанні цього методу кількісні параметри цієї залежності визначаються окремо щодо кожної статті балансу на базі обчислення коефіцієнтів еластичності зміни активів та пасивів від обсягів продажу.

Як відомо, *коефіцієнт еластичності* характеризує темп приросту показника при зміні фактора, який визначає його розмір, на один відсоток. Отже, з'являється можливість врахування нерівномірності зростання окремих видів ресурсів та зобов'язань підприємства при прогнозуванні їх розміру на період, що планується, виходячи з інформації про збільшення обсягів діяльності підприємства.

Збалансування прогнозних значень активів та пасивів підприємства при використанні цього методу здійснюється шляхом експертного коригування обсягів заборгованості підприємства або розміру його власного капіталу. Вибір між цими альтернативами залежить від структурної політики підприємства щодо формування капіталу, тобто від:

- фінансових можливостей засновників щодо збільшення власного капіталу;
- співвідношення між власним та позиковим капіталом, що склалося у перед плановий період;
- можливостей збільшення заборгованості з урахуванням ефекту фінансового важеля та інших факторів.

4. Узагальнюючий план результатів фінансово-господарської діяльності підприємства туризму

Складання фінансового плану завершується розрахунком результативних показників фінансово-господарської діяльності підприємства.

Під фінансово-господарською діяльністю підприємства розуміють діяльність, яка спрямована на раціональне використання наявних власних і залучених ресурсів з метою отримання доходу у грошовій, матеріальній або нематеріальній формах. Підприємства здійснюють господарську діяльність з метою отримання кінцевого фінансового результату, тому і застосовується поняття фінансово-господарської діяльності. Метою здійснення фінансово-господарської діяльності в ринковій економіці є отримання прибутку, тобто позитивного фінансового результату. В сучасних ринкових умовах, якщо на кінець фінансового періоду підприємство отримало збиток, наслідком може бути фінансова скрута, зниження показників ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності, прибутковості, рентабельності, скорочення обсягів виробництва чи надання послуг і навіть поставити підприємство під загрозу банкрутства.

Для складання узагальнюючого плану результатів фінансово-господарської діяльності підприємства туризму доцільно розрахувати і проаналізувати наступні показники:

Рентабельність продажів ($R_{пр}$) можна визначити із формули (2) або наступною формулою:

$$R_{пр} = \frac{П_{зв.д}}{Д(В)}, \quad (1)$$

або

$$R_{пр} = \frac{П_ч}{Д(В)}, \quad (2)$$

де $П_{зв.д}$ — прибуток від звичайної діяльності;

$П_ч$ — чистий прибуток;

$Д(В)$ — дохід (виручка від реалізації).

Рентабельність активів (R_a) можна визначити за формулою:

$$R_a = \frac{П_{зв.д}}{\bar{А}}, \quad (3)$$

де $\bar{А}$ — середня вартість активів.

Рентабельність поточних оборотних активів ($R_{об}$) можна визначити за формулою:

$$R_{об} = \frac{П_{зв.д}}{\bar{А}_{об}}, \quad (4)$$

де $\bar{А}_{об}$ — середня вартість оборотних активів.

Рентабельність власних капітальних вкладень ($R_{вкл}$) можна визначити за формулою:

$$R_{вкл} = \frac{П_ч}{\bar{ОЗ}}, \quad (5)$$

де $\bar{ОЗ}$ — середня остаточна вартість основних засобів.

Метою здійснення планування фінансів на підприємстві туризму є прогнозування та отримання прибутку, тобто позитивного фінансового результату. На основі результатів дослідження фінансово-господарської діяльності підприємства (фінансового стану та результатів фінансово-господарської діяльності) розробляються і приймаються управлінські рішення, від яких безпосередньо залежить ефективність функціонування підприємства.

Рентабельність інвестованого капіталу (R_{IK}) можна визначити за формулою:

$$R_{IK} = \frac{\Phi P_{вл}}{\overline{K}_{гр}}, \quad (6)$$

де $\Phi P_{вл}$ — власні фінансові ресурси;

$\overline{K}_{гр}$ — середня сукупна оцінка грошового капіталу.

Норма дохідності на власний капітал ($H_{д}^{BK}$) можна визначити за формулою:

$$H_{д}^{BK} = \frac{П_{ч}}{\overline{BK}}, \quad (7)$$

де $\overline{BK}$ — середня сукупна оцінка власного капіталу.

Норма дохідності акціонерного капітал ($H_{д}^{AK}$) характеризує чистий прибуток, який припадає на одну звичайну акцію, емітовану акціонерним товариством і відповідно визначається за формулою:

$$H_{д}^{AK} = \frac{П_{ч}}{a}, \quad (8)$$

де a — кількість звичайних акцій в обігу.

Норма виплати дивідендів ($H_{дивід}$) визначається за формулою:

$$H_{дивід} = \frac{\sum D_{зв.а}}{П_{ч1а}}, \quad (9)$$

де $\sum D_{зв.а}$ — сума дивідендів за звичайними акціями;

$П_{ч1а}$ — чистий прибуток на одну звичайну акцію.

Дохідність дивідендів ($D_{дивід}$) визначається за формулою:

$$D_{дивід} = \frac{\sum D_{зв.а}}{Ц_{р.а}}, \quad (10)$$

де $Ц_{р.а}$ — ринкова ціна акції.